

R O M Â N I A
CURTEA DE APEL CLUJ
SECȚIA PENALĂ ȘI DE MINORI

Dosar nr. 2259/117/2019/a3

Prezentul document este supus reglementărilor aflate sub incidența Regulamentului U.E. 2016/679

Î N C H E I E R E

Ședința publică din data de 22 februarie 2024

Instanța constituită din:

PREȘEDINTE: GEORGIANA-RODICA FĂRCAȘ-HÎNGAN

JUDECĂTOR: SIMINA CORLĂȚEANU

JUDECĂTOR: CODRUȚA VIOLETA ALB

GREFIER: VASILICA RĂCHITĂ

Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – D.I.I.C.O.T. – Serviciul Teritorial Cluj prin procuror: RAREȘ CIAUȘU

Pe rol fiind soluționarea cererii de sesizare a Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 15 alin. 1 din Codul penal și art. 16 alin. 1 lit. b) din Codul procedură penală, invocată de inculpatul Păcurar Matei, prin apărător ales - av. Gheorghită Mateuț, în cadrul soluționării apelurilor declarate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – D.I.I.C.O.T. – Serviciul Teritorial Cluj și de inculpatul PACURAR MATEI împotriva sentinței penale nr. 340 din data de 13 noiembrie 2020 pronunțată de Tribunalul Cluj în dosarul nr. 2259/117/2019, inculpatul fiind trimis în judecată prin rechizitoriul nr. 68 D/P/2019 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – D.I.I.C.O.T. – Serviciul Teritorial Cluj, pentru săvârșirea infracțiunilor de introducere în țară, fără drept, de droguri de mare risc, prev. de art. 3 alin. 2 din Legea nr. 143/2000 și deținere de droguri de mare risc fără drept, prev. de art. 4 alin. 2 din Legea nr. 143/2000, cu aplic. art. 38 alin. 1 din Codul penal.

La apelul nominal, efectuat în ședință publică, se prezintă doamna avocat Onea Roxana, în substituirea avocatului ales Gheorghită Mateuț, pentru inculpatul lipsă Păcurar Matei.

S-a făcut referatul cauzei, după care,

Instanța pune în discuție cererea de sesizare a Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 15 alin. 1 Cod penal și 16 alin. 1 lit. b Cod procedură penală, invocată de apărătorul inculpatului Păcurar Matei.

Reprezentantul Ministerului Public, având cuvântul, solicită respingerea, ca inadmisibilă, a cererii de sesizare a Curții Constituționale, întrucât criticile nu privesc textele în discuție. Astfel, nu se aduce o critică de neconstituționalitate reglementării ca atare, ci se critică opțiunea legiuitorului de a nu include între trăsăturile generale ale infracțiunii o trăsătură existentă sub imperiul Codului penal anterior și anume pericolul social al infracțiunii. Însă, din punct de vedere doctrinar s-a specificat de ce s-a renunțat la această trăsătură generală a infracțiunii.

Teoretic, cauza reluându-se în complet de divergență, consideră că o excepție de neconstituționalitate ar trebui să privească chestiunile asupra cărora s-a ivit divergența. Însă, dacă instanța apreciază că se impune reluarea cu totul a dezbaterilor, nu vede un motiv de inadmisibilitate sub acest aspect. Totuși, apreciază că nu este vorba despre o critică a unui text de lege, ci o critică a unei opțiuni a legiuitorului în redefinirea infracțiunii. Practic, este vorba despre o omisiune legislativă, care nu poate face obiectul prezentei sesizări.

La întrebarea instanței, *apărătorul inculpatului* precizează că invocă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 15 alin. 1 Cod penal și 16 alin. 1 lit. b Cod procedură penală prin raportare la art. 1, 11, 16, 22, 23, 24, 53, 124 din Constituția României și art. 49 alin. 3 din Cartea Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, respectiv art. 38 din Convenție.

În ceea ce privește îndeplinirea condițiilor prevăzute de art. 29 din Legea 47/1992 și legătura excepției cu prezenta cauză, solicită a se consta că prin excepția formulată nu s-a criticat doar opțiunea legiuitorului de a nu include pericolul social ca o componentă a infracțiunii, ci s-a criticat, inclusiv, faptul că legiuitorul nu a acordat și nu a valorificat dispunerea unei soluții procesuale în

cea ce privește acest pericol. În actuala legislație nu este consacrată o soluție procesuală care s-ar putea dispune dacă se constată un astfel de pericol social inexistent al faptei. Practic, în actuala reglementare, legiuitorul a valorificat pericolul social doar prin prisma modalității de individualizare și executare a pedepselor. Apreciază că această cauză este elocventă, iar valorificarea pericolului social doar în ceea ce privește modalitatea de individualizare a pedepsei este insuficientă, respectiv instanța nu poate valorifica altfel acest pericol social. Totodată, solicită a se constata că puterea legislativă nu are competență exclusivă în reglementarea măsurilor ce țin de politica penală a statului și, practic, asupra acestei competențe poate fi exercitat un control de constituționalitate atunci când se încalcă anumite principii care guvernează dreptul penal. Consideră că se încalcă principiul *ultima ratio* pentru că, în ipoteza constatării lipsei pericolului social, legiuitorul nu a prevăzut și alte sancțiuni decât una penală. Astfel, nu există o sancțiune administrativă sau de natură contravențională care s-ar putea dispune. Precizează că aceasta este rațiunea pentru care a formulat excepția de neconstituționalitate și consideră că se află în strânsă legătură cu prezenta cauză, în contextul în care instanța de judecată a constatat, pe parcursul procesului, faptul că există o lacună în ceea ce privește modalitatea de individualizare a pedepselor în astfel de ipoteze. Prin urmare, sunt insuficiente măsurile pe care le-a dispus legiuitorul atât din punct de vedere al legii procesuale, cât și din punct de vedere al legii materiale.

Reprezentantul Ministerului Public, având cuvântul sub caracterul fondat sau nu al excepției de neconstituționalitate, presupunând că ar putea Curtea Constituțională să examineze o lipsă a legiuitorului în prevederea unei trăsături suplimentare a infracțiunii, consideră că această critica este neîntemeiată. Având în vedere art. 80 și următoarele din Codul penal, referitoare la posibilitatea renunțării la aplicarea pedepsei în anumite condiții, legiuitorul s-a ocupat de modul în care se individualizează pedeapsa dacă este cazul și, eventual, modalitatea de executare a acestei pedepsei. Practic, dispozițiile fostului art. 18 ind. 1 și art. 91 din vechiul Cod Penal se regăsesc, într-o altă formă, în art. 80 și următoarele din Codul penal. Astfel, legiuitorul a impus și anumite limite judecătorului în a aprecia gravitatea abstractă a infracțiunii prin raportare la limitele de pedeapsă.

CURTEA :

Asupra excepției de neconstituționalitate de față:

Prin memoriul depus la dosarul cauzei la termenul de judecată din data de 22.02.2024, inculpatul Păcurar Matei, prin apărător ales – av. Gheorghită Mateuț, a formulat excepție de neconstituționalitate a prevederilor art. 15 alin. 1 din Codul penal, potrivit cărora infracțiunea este fapta prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție, nejustificată și imputabilă persoanei care a săvârșit-o, precum și a dispozițiilor art. 16 alin. 1 lit. b din Codul de procedură penală, potrivit cărora acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, iar când a fost pusă în mișcare nu mai poate fi exercitată dacă (...) fapta nu este prevăzută de legea penală ori nu a fost săvârșită cu vinovăția prevăzută de lege.

Premisele care stau la baza formulării excepției de neconstituționalitate:

Prin rechizitoriul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, Serviciul Teritorial Cluj, emis în dosarul penal nr. 68D/P/2019 s-a dispus trimiterea inculpatului în judecată pentru comiterea infracțiunilor de introducere în țară, fără drept, de droguri de mare risc prev. și ped. de art. 3 alin. 2 din Legea nr. 143/2000, și deținere de droguri de mare risc fără drept, prev. și de art. 4 alin. 2 din Legea nr. 143/2000.

Pentru a se dispune trimiterea în judecată, cu privire la infracțiunea de introducere în țară, fără drept, de droguri de mare risc, prev. și ped. de art. 3 alin. 2 din Legea nr. 143/2000, s-a reținut că, la data de 18.02.2019, cu ocazia intrării pe teritoriul României, prin punctul de frontieră din cadrul Aeroportului Internațional „Avram Iancu” din Cluj-Napoca, ar fi introdus fără drept cantitatea de 35,7 grame frunze de coca - substanță care se regăsește pe Tabelul Anexă nr. II la Legea nr. 143/2000.

În ceea ce privește infracțiunea de deținere de droguri de mare risc, fără drept, pentru consum propriu prev. și ped. de art. 4 alin. 2 din Legea nr. 143/2000, se reține că, la data de 18.02.2019,

inculpatul a deținut fără drept, pentru propriul consum cantitatea de 35,7 grame de frunze de coca - substanță care se regăsește pe Tabelul Anexă nr. II la Legea nr. 143/2000.

Prin sentința penală nr. 340, pronunțată în ședința publică din data de 13.11.2020, Tribunalul Cluj, Secția penală, a dispus următoarele:

- „în temeiul art. 396 alin. 2 și 10 teza a II-a C.proc.pen. raportat la art. 75 alin. 2 lit. b și art. 76 alin. 1 din C.pen., condamnarea inculpatului la pedeapsa de 3 ani, 1 lună și 10 zile închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de trafic internațional de droguri, prev. de art. 3 alin. 2 din Legea nr. 143/2000, și la pedeapsa de 3 luni închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de deținere de droguri de mare risc, fără drept, prev. de art. 4 alin. 2 din Legea nr. 143/2000

- în temeiul art. 39 alin. 1 lit. b C.pen. s-a dispus contopirea celor două pedepse, rezultând în sarcina subsemnatului pedeapsa de 3 ani 2 luni și 10 zile închisoare, în regim de detenție.

În cadrul procesului de individualizare a pedepsei aplicate, prima instanța a reținut incidența prevederilor art. 72 alin. 2 lit. b C.pen. și a prevederilor art. 396 alin. 10 C.proc.pen.

II. Cu privire la neconstituționalitatea dispozițiilor art. 15 alin. 1 C.pen. și art. 16 alin. 1 lit. b C.proc.pen.

Potrivit art. 15 alin. 1 C.pen., infracțiunea este fapta prevăzută de legea penală, săvârșită cu vinovăție, nejustificată și imputabilă persoanei care a săvârșit-o. Potrivit art. 16 alin. 1 lit. b C.proc.pen., acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, iar când a fost pusă în mișcare nu mai poate fi exercitată dacă (...) fapta nu este prevăzută de legea penală ori nu a fost săvârșită cu vinovăția prevăzută de lege.

În aprecierea apărării, textele legale anterior menționate, în forma în vigoare la acest moment procesual, contravin dispozițiilor constituționale de la art. 1 alin. 1-3, art. 11, art. 16 alin. 1-2, art. 22 alin. 2, art. 23, art. 24, art. 53 și art. 124 toate din Constituția României prin raportare la art. 49 alin. 3 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, art. 3 și art. 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Pornind de la definiția legală a infracțiunii prevăzute de dispozițiile art. 15 alin. 1 C.pen., pot fi identificate trăsăturile generale ale infracțiunii din actuala reglementare, ca sunt prevederea faptei de către legea penală (tipicitate), vinovăția, caracterul nejustificat și imputabilitatea. În lipsa neîndeplinirii uneia dintre cerințele prevăzute de art. 15 alin. 1 C.pen. fapta săvârșită nu mai poate fi calificată ca infracțiune. Așadar, lipsa vinovăției ca și element component al infracțiunii constituie o cauză care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale, aceasta impunându-se a fi stinsă în temeiul dispozițiilor art. 16 alin. 1 lit. b teza a doua (fapta nu a fost săvârșită cu vinovăția prevăzută de lege). Atunci când faptei îi lipsește un alt element component din cadrul laturii obiective, respectiv este justificată și neimputabilă făptuitorului, apare un nou caz care determină împiedicarea punerii în mișcare și exercitării acțiunii penale, impunându-se și în acest caz stingerea acțiunii penale conform dispozițiilor art. 16 alin. 1 lit. b teza întâi C.proc.pen. Raportat la definiția infracțiunii din actuala reglementare, reiese că o faptă care îndeplinește cele trei condiții legale ale infracțiunii, dar care, în concret a adus o atingere foarte mică valorii sociale ocrotite prin legea penală, chiar derizorie, constituie infracțiune, aspect ce implică importante consecințe pentru autorul acesteia.

În acest context, s-a apreciat că dispozițiile art. 15 alin. 1 C.pen. și art. 16 alin. 1 lit. b teza întâi C.proc.pen. încalcă dispozițiile constituționale și convenționale anterior menționate ca urmare a faptului că în conținutul elementelor de tipicitate ale infracțiunii nu se face referire la pericolul social al faptei săvârșite. Așadar, actuala reglementare exclude din definiția infracțiunii pericolul social al faptei, care la acest moment procesual nu mai poate fi valorificat în niciun mod în raport de elementele constitutive ale infracțiunii, nici din perspectiva legii materiale și nici a celei procesuale.

Spre deosebire de reglementarea actuală, art. 17 din C.pen. 1968 definea infracțiunea ca fiind fapta care prezintă pericol social, săvârșită cu vinovăție și prevăzută de legea penală. Potrivit art. 17 C.pen. 1968, elementul definitoriu al infracțiunii era existența pericolului social, acesta fiind o trăsătură esențială a infracțiunii, care trebuia îndeplinit simultan astfel încât fapta să aibă relevanță penală.

În doctrina dezvoltată sub imperiul C.pen. anterior s-a considerat că noțiunea de pericol social nu face decât să întregească condiția prevederii faptei în legea penală, căci legiuitorul incriminează doar faptele care prezintă pericol social, care aduc atingere valorilor ocrotite de legea

penală (F. Streteanu, Tratat de drept penal. Partea generală, Voi. I, C.H. Beck, București 2008, f. 596). Neîndeplinirea condiției pericolului social al faptei nu făcea decât să lipsească acțiunea/omisiunea imputată de caracterul penal al acesteia. Acest aspect a fost transpus în cadrul dispozițiilor art. 18 ind.1 C.pen. 1968, dispoziții potrivit cărora nu constituie infracțiune fapta prevăzută de legea penală, dacă prin atingerea minimă adusă uneia din valorile apărute de lege și prin conținutul ei concret, fiind lipsită în mod vădit de importanță, nu prezintă gradul de pericol social al unei infracțiuni. În aprecierea pericolului social, legiuitorul a instituit inclusiv criterii concrete care să fie avute în vedere de instanța de judecată, precum modul și mijloacele de săvârșire a faptei, scopul urmărit, împrejurările în care a fost comisă fapta, urmarea produsă sau care s-ar fi putut produce, precum și persoana și conduita făptuitorului, dacă este cunoscut.

Așadar, în ipoteza în care se constată că nu este îndeplinită condiția pericolului social al faptei, organele judiciare erau obligate să aplice dispozițiile art. 10 alin. 1 lit b ind. 1 C.proc.pen. 1968, potrivit cărora acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, iar când a fost pusă în mișcare nu mai poate fi exercitată dacă (...) fapta nu prezintă gradul de pericol social al unei infracțiuni.

În acest context, spre deosebire de vechea reglementare, în cadrul actualei reglementări, pericolul social nu este valorificat ca și trăsătură esențială a infracțiunii, fiind avut în vedere de legiuitor doar în ceea ce privește modalitatea de individualizare judiciară a pedepsei, fiind prevăzut la dispozițiile art. 74 alin. 1 lit. b C.pen., potrivit căruia stabilirea duratei ori a cuantumului pedepsei se face în raport cu gravitatea infracțiunii săvârșite și cu pericolozitatea infractorului, care se evaluează după următoarele criterii (...) starea de pericol pentru valoarea ocrotită.

Totodată, pe lângă valorificarea pericolului social al faptei în cadrul procesului de individualizare judiciară a pedepsei, legiuitorul face referire la acest pericol și în ceea ce privește modalitatea de determinare a executării pedepsei, sens în care se face trimitere la art. 80 alin. 1 lit. a C.pen. care reglementează instituția renunțării la aplicarea pedepsei și care instituie ca și condiție de aplicarea gravitatea redusă a faptei săvârșite

Cu toate acestea, valorificarea „pericolului social” în actuala legislație nu are valențe decât în ceea ce privește individualizarea judiciară a pedepsei și a modalității de executare a acesteia, fără ca aceasta să fie parte componentă din structura infracțiunii. Această modalitate de valorificare a „pericolului social” încalcă dispozițiile constituționale anterior menționate, în contextul în care instanța de judecată este ținută de anumite limite în aprecierea acestui pericol, spre deosebire de vechea reglementare. Așadar, în procesul de individualizare judiciară a pedepsei, instanța de judecată este ținută de limitele generale instituie cu privire la o faptă, fără ca aprecierea realizată asupra pericolului social să poată conduce la o modificare a acestor limite generale de pedeapsă, în timp ce în situația renunțării la aplicarea pedepsei, instanța este ținută de anumite condiții care țin de infracțiunea săvârșită, precum condiția prevăzută de dispozițiile art. 80 alin. 2 lit. d C.pen., respectiv pedeapsa prevăzută de lege pentru această infracțiune este mai mare de 5 ani.

Mai mult decât atât, premisele aplicării instituțiilor amintite sunt acelea că fapta săvârșită prezintă un pericol social suficient pentru a constitui infracțiune și nu lipsa atingerii pragului minim al pericolului social specific unei infracțiuni.

Reiese fără echivoc faptul că în actuala reglementare, constatarea pericolului social al infracțiunii nu poate determina înlăturarea caracterului tipic al unei fapte, putând fi valorificat doar din perspectiva unei individualizări a pedepsei, respectiv a modalității de executare a acesteia. Așadar, în actuala reglementare, legiuitorul nu a prevăzut o soluție legislativă pentru situația în care fapta săvârșită îndeplinește trăsăturile formale ale infracțiunii, dar în concret nu prezintă pericolul social al unei infracțiuni pentru sancționarea căreia este necesară aplicarea unei pedepse.

Prin dispozițiile noului C.pen., legiuitorul a regândit instituția infracțiunii, renunțând la definiția dată acesteia la art. 17 alin. 1 C.pen. 1969 și prevăzând la art. 15 alin. 1 C.pen. o definiție a infracțiunii formală și nu substanțială.

Chiar dacă pericolul social al unei fapte determinate trebuie apreciat atât *in abstracto* (cu ocazia individualizării legale a limitelor pedepsei), cât și în *in concreto* (cu ocazia individualizării judiciare a pedepsei), în temeiul principiului minime intervenții și al caracterului de *ultima ratio* a dreptului penal, legiuitorul este ținut să aleagă, dintre valorile recunoscute de societate la un moment dat, pe acelea care, datorită importanței lor, nu pot fi protejate eficient prin mijloace aparținând altor ramuri de drept, asociindu-le protecția penală. De asemenea, dintre acțiunile susceptibile să aducă

atingere acestor valori, nu trebuie să atragă incidența normelor penale decât acele manifestări care lezează în cel mai înalt grad valoarea ocrotită.

Reglementarea infracțiunilor și a pedepselor fără a se ține cont de criteriul pericolului social al faptei nu conduce decât la încălcarea evidentă a dispozițiilor art. 21 alin. 3 din Constituție și a principiului *ultima ratio* în materie penală. În acest sens, se face trimitere la Decizia nr. 179/2022 pronunțată de Curtea Constituțională, unde la pct. 31 se reține că în exercitarea competenței de legiferare în materie penală, legiuitorul trebuie să țină seamă de principiul potrivit căruia incriminarea unei fapte ca infracțiune trebuie să intervină ca ultim resort în protejarea unei valori sociale. Curtea a reținut că din perspectiva principiului *ultima ratio* în materie penală, nu este suficient să se constate că faptele incriminate aduc atingere valorii sociale ocrotite, ci această atingere trebuie să prezinte un anumit grad de intensitate, de gravitate, care să justifice sancțiunea penală (Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016).

De aceea, se poate afirma cu temei că cerința ca fapta să fie prevăzută de legea penală exprimă inclusiv ideea că ea prezintă pericol social, dar cu toate acestea cerința analizată nu face parte din definiția legală oferită infracțiunii și prevăzută de art. 15 alin. 1 C.pen. Prin urmare, pentru stabilirea existenței unei infracțiuni nu este suficient a se constata că fapta este incriminată ca atare într-o normă penală, ci se impune a se verifica și dacă aceasta, prin pericolul său concret, justifică aplicarea unei sancțiuni penale sau dacă este suficientă aplicarea unei sancțiuni de altă natură.

Apare inechitabilă opțiunea legiuitorului ca în actuala reglementare să nu mai includă în conținutul infracțiunii caracteristica pericolului social al faptei, căci în situații particulare, precum cea din prezenta speță, instanța de judecată nu poate valorifica în nicio modalitate suficientă inexistența concretă a pericolului social al faptei, fiind obligată să dispună condamnarea inculpatului chiar și în ipoteza în care fapta săvârșită nu aduce atingere valorilor sociale ocrotite de norma de incriminare.

Reglementarea vizată de criticile de neconstituționale este contrară inclusiv dispozițiilor art. 49 alin. 3 din Carta Fundamentală a Uniunii Europene, potrivit cărora pedepsele nu trebuie să fie disproporționate față de infracțiune. În acest sens, în ipoteza în care instanța ar constata îndeplinirea tuturor cerințelor de tipicitate ale infracțiunii, cu excepția constatării pericolului social al acesteia, aceasta ar trebui să aibă posibilitatea dispunerii unor sancțiuni contravenționale sau administrative pentru că doar în acest fel s-ar putea respecta principiul anterior amintit. Or, chiar dacă în actuala reglementare instanța de judecată are posibilitatea valorificării pericolului social prin prisma modalității de individualizare a pedepsei, respectiv a modalității de executare a pedepsei, aceasta valorificare se dovedește adesea insuficientă.

Așadar, în cazul concret din prezenta speță, chiar dacă legislația penală și cea procesual penală oferă organelor judiciare, diferite soluții de individualizare a pedepselor penale, ce au ca scop stabilirea unor quantumuri ale acestora proporționale cu pericolul social concret al faptelor săvârșite, aceste soluții legislative sunt insuficiente. În acest sens, dacă s-ar dispune condamnarea inculpatului pentru săvârșirea faptei de a introduce în țară cantitatea de 35,7 grame frunze de coca, ulterior aplicării prevederilor art. 72 alin. 2 lit. b C.pen. și a prevederilor art. 396 alin. 10 C.proc.pen., pedeapsa rezultată pentru cele două infracțiuni reținute în sarcina sa ar fi de pedeapsa de 3 ani, 2 luni și 10 zile închisoare în regim de detenție.

În concret, într-o astfel de ipoteză, chiar dacă instanța de judecată ar constata lipsa unui pericol social al faptei săvârșite, singura soluție pe care aceasta o poate dispune este aceea a condamnării, cu consecința constatării îndeplinirii tuturor elementelor constitutive ale infracțiunii, așa cum sunt acestea prevăzute de art. 15 alin. 1 C.pen. în virtutea definiției oferite de actuala legislație infracțiunii, dispozițiile de la art. 16 alin. 1 lit.b C.pen., exclud stingerea acțiunii penale ca urmare a constatării lipsei pericolului social al faptei săvârșite, ceea ce încalcă în mod grav principiul îmfăptuirii justiției, prevăzut de art. 124 din Constituția României.

Chiar dacă Parlamentul se bucură de o competență exclusivă în reglementarea măsurilor ce țin de politica penală a statului, această competență nu este una absolută, în sensul excluderii exercitării controlului de constituționalitate asupra măsurilor adoptate atunci când în procesul de legiferare, legiuitorul încalcă principiul *ultima ratio*, încălcând astfel art. 1 alin. 3 din Constituție și sensul noțiunii de stat de drept, înțeles ca stat ce garantează libertățile și drepturile individuale care asigură securitatea internă și externă a cetățenilor prin instituții democratice.

Modalitatea în care este definită în prezent infracțiunea de art. 15 alin. 1 C.pen. încalcă principiul proporționalității prevăzut la art. 53 din Constituție și art. 49 alin. 3 din Carta Fundamentală a Uniunii Europene, căci legiuitorul în opera sa de individualizare legală a răspunderii penale, trebuie să respecte principiul anterior menționat, stabilirea de către legiuitor a răspunderii penale trebuie să fie corelată cu gradul de pericol social abstract al fiecărei infracțiuni în parte, care este determinat de importanță valorilor sociale ocrotite, dar și de măsura în care această valoare este vătămată sau pusă în pericol în mod concret. Totodată, încălcarea acestor dispoziții constituționale și convenționale este incidentă și ca urmare a lipirii inculpatului de posibilitatea de a beneficia de o soluție de achitare, în ipoteza în care faptele săvârșite de el prezintă un pericol social inferior pragului minim al unei infracțiuni.

Prin urmare, nefiind prezent niciun caz de inadmisibilitate dintre cele trei prevăzute de art. 29 din Legea nr. 47/1992 la alin. 1 - excepția de față vizează texte legale care au legătură cu obiectul cauzei, la alin. 2 - excepția de față este invocată în fața instanței de judecată într-un proces aflat pe rol, respectiv la alin. 3 - nu există o decizie a Curții Constituționale prin care să se fi constatată neconstituționalitatea textelor criticate prin prezenta excepție, sens în care s-a solicitat ca prin încheiere motivată care să conțină punctul de vedere al instanței de judecată, punctul de vedere al Ministerului Public și al părților, să se procedeze la sesizarea Curții Constituționale a României spre competența soluționare.

Examenul de admisibilitate asupra cererii de sesizare a Curții Constituționale a României cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 15 alin. 1 din Codul penal și art. 16 alin. 1 lit. b) din Codul procedură penală prin raportare la prevederile constituționale – art. 1 alin. 1-3, art. 11, art. 16 alin. 1-2, art. 22 alin. 2, art. 23, art. 24, art. 53 și art. 124 din Constituția României, republicată, prin raportare la art. 49 alin. 3 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, art. 3 și art. 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale:

În conformitate cu prevederile art. 29 din Legea nr. 47/1992, privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale a României, republicată, (1) Curtea Constituțională decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, care are legătură cu soluționarea cauzei în orice fază a litigiului și oricare ar fi obiectul acestuia. (2) Excepția poate fi ridicată la cererea uneia dintre părți sau, din oficiu, de către instanța de judecată ori de arbitraj comercial. De asemenea, excepția poate fi ridicată de procuror în fața instanței de judecată, în cauzele la care participă. (3) Nu pot face obiectul excepției prevederile constatate ca fiind neconstituționale printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale. (4) Sesizarea Curții Constituționale se dispune de către instanța în fața căreia s-a ridicat excepția de neconstituționalitate, printr-o încheiere care va cuprinde punctele de vedere ale părților, opinia instanței asupra excepției, și va fi însoțită de dovezile depuse de părți. Dacă excepția a fost ridicată din oficiu, încheierea trebuie motivată, cuprinzând și susținerile părților, precum și dovezile necesare. Odată cu încheierea de sesizare, instanța de judecată va trimite Curții Constituționale și numele părților din proces cuprinzând datele necesare pentru îndeplinirea procedurii de citare a acestora. (5) Dacă excepția este inadmisibilă, fiind contrară prevederilor alin. (1), (2) sau (3), instanța respinge printr-o încheiere motivată cererea de sesizare a Curții Constituționale. Încheierea poate fi atacată numai cu recurs la instanța imediat superioară, în termen de 48 de ore de la pronunțare. Recursul se judecă în termen de 3 zile.

Din examinarea textului legal enunțat mai-sus, rezultă că, pentru admisibilitatea cererii de sesizare a Curții Constituționale a României cu o excepție de neconstituționalitate, trebuie îndeplinite cumulativ următoarele condiții: excepția de neconstituționalitate trebuie ridicată în cursul soluționării unei cauze aflate în fața unei instanțe judecătorești; critica de neconstituționalitate trebuie să vizeze un text normativ cuprins într-o lege sau ordonanță aflată în vigoare (care continuă să producă efecte juridice); textul legal criticat să aibă legătură cu cauza (să fie incident în speță); prevederea legală criticată de neconstituționalitate să nu fie cuprinsă într-un text de lege care a fost declarat ca fiind neconstituțional printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale a României.

În speță, Curtea apreciază ca fiind întrunite cumulativ toate exigențele art. 29 din Legea nr. 47/1992, republicată, pentru a sesiza Curtea Constituțională a României cu excepția de

neconstituționalitate a prevederilor art. 15 alin. 1 din Codul penal și art. 16 alin. 1 lit. b) din Codul procedură penală prin raportare la prevederile constituționale – art. 1 alin. 1-3, art. 11, art. 16 alin. 1-2, art. 22 alin. 2, art. 23, art. 24, art. 53 și art. 124 din Constituția României, republicată, prin raportare la art. 49 alin. 3 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, art. 3 și art. 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Astfel, Curtea a fost investită cu apelul inculpatului Păcurar Matei împotriva sentinței penale nr. 340 din data de 13 noiembrie 2020 a Tribunalului Cluj, pronunțată în dosar nr. 2259/117/2019, prin care s-a dispus condamnarea inculpatului la o pedeapsă rezultantă de 3 ani, 2 luni și 10 zile închisoare, cu executare în regim de detenție, pentru comiterea infracțiunilor de trafic internațional de droguri, prev. de art. 3 alin. (2) din Legea nr. 143/2000, și deținere de droguri de mare risc, fără drept, prev. de art. 4 alin. (2) din Legea nr. 143/2000.

Sub aspectul stării de fapt, în acuzare, s-a reținut, în esență, că inculpatul Păcurar Matei, la data de 18.02.2019, a introdus în România prin punctul de trecere al frontierei de stat din cadrul Aeroportului Internațional Avram Iancu din Cluj-Napoca, fără drept, cantitatea de 35,7 grame frunze de coca, iar apoi a deținut fără drept pentru consum propriu, aceeași cantitate de frunze de coca, până în momentul ridicării de către organele poliției de frontieră.

Raportat la acuzațiile penale formulate împotriva inculpatului prin rechizitoriu, acesta a recunoscut parțial în fața primei instanțe acuzațiile referitoare la deținerea celor 35,7 grame de frunze de coca, însă a argumentat, pe de-o parte, că nu a cunoscut caracterul ilicit al acestora, acela de drog de mare risc, iar pe de altă parte, aceste substanțe nu erau destinate consumului ci erau deținute în scop artistic (integrarea în conținutul unor opere de artă – picturi), denunțând organelor de frontieră deținerea lor anterior momentului efectuării controlului vamal.

În apărare, s-a mai arătat că pedepsele aplicate de prima instanță (îndeosebi cu privire la comiterea infracțiunii prev. de art. 3 alin. 2 din Legea nr. 143/2000) sunt nejustificate de mari, nefiind proporționale cu gravitatea concretă a infracțiunilor comise. În cadrul apelului promovat, s-a solicitat instanței de apel, printre altele, redozarea pedepselor aplicate de prima instanță prin sentința apelată. Conform tezei apărării, fapta inculpatului aduce o atingere minimă valorii sociale ocrotite prin norma de incriminare – art. 3 alin. 2 din Legea nr. 143/2000, prezentând o relevanță penală redusă.

Cu ocazia soluționării apelului inculpatului, se pune problema pe de-o parte, al constatării existenței infracțiunilor și al imputabilității acestora, cu consecința antrenării răspunderii penale a inculpatului pentru comiterea acestora, al dozării pedepselor principale și al aplicabilității în cauză a prevederilor art. 74 Cod penal privitoare la criteriile de individualizare a pedepsei, art. 80 Cod penal, privitor la renunțarea la aplicarea pedepsei, art. 83 Cod penal, relativ la amânarea aplicării pedepsei, art. 91 Cod penal privitor la condițiile suspendării executării pedepsei sub supraveghere.

Plecând de la susținerea apărării în sensul unei relevanțe penale reduse al faptei comise și al unui grad de pericol social concret scăzut al acesteia, se ridică excepția de neconstituționalitate a art. 15 alin. 1 Cod penal, ce reglementează trăsăturile esențiale ale infracțiunii – prevederea faptei de către legea penală (tipicitate), vinovăția, caracterul nejustificat și imputabilitatea, din perspectiva opțiunii legiuitorului român de a nu include printre aceste trăsături și pericolul social al faptei săvârșite.

Cu alte cuvinte, textul legal amintit comportă discuții pe terenul conformității acestuia cu legea fundamentală întrucât pericolul social al faptei nu mai poate fi valorificat în niciun mod în raport de elementele constitutive ale infracțiunii, nici din perspectiva dreptului substanțial și nici a normei procesuale de la art. 16 alin. 1 lit. b) din Codul de procedură penală. Ca atare, s-a susținut și neconstituționalitatea art. 16 alin. 1 lit. b) din Codul de procedură penală întrucât lipsa gradului de pericol social concret al unei infracțiuni nu poate fi valorificată ca un caz de împiedicare a exercitării acțiunii penale, întrucât temeiul de achitare se rezumă la situațiile în care lipsește una din trăsăturile esențiale ale infracțiunii dintre cele prevăzute expres de art. 15 alin. 1 Cod penal – prevederea de legea penală, vinovăția.

În ceea ce privește testul de admisibilitate impus instanței de judecată conform art. 29 din Legea nr. 47/1992, se reține că excepția de neconstituționalitate ridicată în cauză vizează două texte normative din legi organice – art. 15 alin. 1 Codul penal și art. 16 alin. 1 lit. b) Codul de procedură penală, aflate în vigoare, iar cele două texte de lege criticate de neconstituționalitate au legătură cu cauza dedusă spre soluționare Curții de Apel Cluj.

Deopotrivă, ambele dispoziții legale criticate sunt în vigoare, iar printr-o decizie anterioară Curtea Constituțională a României nu a declarat neconstituționalitatea acestora. Deopotrivă, autorul excepției a indicat în scris și textele din legea fundamentală prin raportare la care s-au formulat criticile de neconstituționalitate.

În consecință, sub aspect formal, cererea de sesizare a Curții Constituționale este temeinică, fiind respectate prevederile art. 29 din Legea nr. 47/1992, republicată.

Opinia Curții cu privire la excepția de neconstituționalitate:

Instanța de apel în fața căreia s-a ridicat excepția apreciază că textele criticate nu comportă probleme de conformitate cu legea fundamentală a României. În esență, se are în vedere că prin Noul Cod penal, intrat în vigoare la data de 01.02.2014, legiuitorul penal român a dat eficiență unei noi viziuni de politică penală, în sensul redefinirii trăsăturilor esențiale ale infracțiunii, prin excluderea din sfera acestora a condiției privitoare la gradul de pericol social, la care făcea trimitere textul art. 17 alin. 1 din Codul penal din 1968. O astfel de opțiune legislativă a fost fundamentată, în esență, pe ideea că prin aplicarea legii penale de către instanțele judecătorești nu se poate ajunge *in concreto* la o dezincriminare a faptelor penale. Rescrierea trăsăturilor fundamentale ale infracțiunii reprezintă o opțiune a legiuitorului penal român și nu este de natură a aduce atingere dreptului inculpatului la un proces echitabil și de acces la o instanță imparțială și independentă. Codul penal în vigoare respectă sub aspectul analizat principiul legalității incriminării și al pedepselor. Politica penală a statului revine în totalitate legiuitorului penal român.

Sub acest ultim aspect, Curtea reține că noul Cod penal cuprinde o nouă configurație a trăsăturilor esențiale ale infracțiunii, prevăzându-se în mod expres care sunt acestea, cu definirea tuturor cerințelor de realizare a conținutului infracțiunii. Ca atare, în viziunea instanței de apel codul penal în vigoare reprezintă, sub aspectul analizat, o lege clară, previzibilă, ce are aptitudinea de a fi aplicată de instanțele judecătorești în cauzele penale.

În ceea ce privește claritatea legii penale române în vigoare, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a României a reținut că este imperios necesar ca aceasta să respecte standardul de claritate și predictibilitate cerut de Legea fundamentală, Constituția României, și de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În acest sens, facem trimitere la decizia nr. 405 din 15 iunie 2016 a Curții Constituționale a României, referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 246 din Codul penal din 1969, ale art. 297 alin. (1) din Codul penal și ale art. 13² din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 517 din 8 iulie 2016, prin care instanța de contencios constituțional a reținut următoarele aspecte relevante privitoare la exigențele de claritate și previzibilitate a normei penale, astfel:

“45. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, art. 7 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care consacră principiul legalității incriminării și pedepsei (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), pe lângă interzicerea, în mod special, a extinderii conținutului infracțiunilor existente asupra unor fapte care, anterior, nu constituiau infracțiuni, prevede și principiul potrivit căruia legea penală nu trebuie interpretată și aplicată extensiv în defavoarea acuzatului, de exemplu, prin analogie. Rezultă astfel că legea trebuie să definească în mod clar infracțiunile și pedepsele aplicabile, această cerință fiind îndeplinită atunci când un justițiabil are posibilitatea de a cunoaște, din însuși textul normei juridice pertinente, la nevoie cu ajutorul interpretării acesteia de către instanțe și în urma obținerii unei asistențe judiciare adecvate, care sunt actele și omisiunile ce pot angaja răspunderea sa penală și care este pedeapsa pe care o riscă în virtutea acestora [Hotărârea din 15 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza Cantoni împotriva Franței, paragraful 29; Hotărârea din 22 iunie 2000, pronunțată în Cauza Coeme și alții împotriva Belgiei, paragraful 145; Hotărârea din 7 februarie 2002, pronunțată în Cauza E.K. împotriva Turciei, paragraful 51; Hotărârea din 29 martie 2006, pronunțată în Cauza Achour împotriva Franței, paragrafele 41 și 42; Hotărârea din 24 mai 2007, pronunțată în Cauza Dragotoniu și Militaru-Pidhorni împotriva României, paragrafele 33 și 34; Hotărârea din 12 februarie 2008, pronunțată în Cauza Kafkaris împotriva Ciprului, paragraful 140; Hotărârea din 20 ianuarie 2009, pronunțată în Cauza Sud Fondi SRL și alții împotriva Italiei, paragrafele 107 și 108; Hotărârea din 17 septembrie 2009, pronunțată în Cauza Scoppola împotriva Italiei (nr. 2), paragrafele 93, 94 și 99; Hotărârea din 21 octombrie 2013, pronunțată în Cauza Del Rio Prada împotriva Spaniei, paragrafele

78, 79 și 91]. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că semnificația noțiunii de previzibilitate depinde într-o mare măsură de conținutul textului despre care este vorba și de domeniul pe care îl acoperă, precum și de numărul și de calitatea destinatarilor săi. Principiul previzibilității legii nu se opune ideii ca persoana în cauză să fie determinată să recurgă la îndrumări clarificatoare pentru a putea evalua, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele ce ar putea rezulta dintr-o anumită faptă. Este, în special, cazul profesioniștilor, care sunt obligați să dea dovadă de o mare prudență în exercitarea profesiei lor, motiv pentru care se așteaptă din partea lor să acorde o atenție specială evaluării riscurilor pe care aceasta le prezintă (Hotărârea din 15 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza Cantoni împotriva Franței, paragraful 35; Hotărârea din 24 mai 2007, pronunțată în Cauza Dragotoniu și Militaru-Pidhorni împotriva României, paragraful 35; Hotărârea din 20 ianuarie 2009, pronunțată în Cauza Sud Fondi SRL și alții împotriva Italiei, paragraful 109).

46. Având în vedere principiul aplicabilității generale a legilor, Curtea de la Strasbourg a reținut că formularea acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Una dintre tehnicile standard de reglementare constă în recurgerea mai degrabă la categorii generale decât la liste exhaustive. Astfel, numeroase legi folosesc, prin forța lucrurilor, formule mai mult sau mai puțin vagi, a căror interpretare și aplicare depind de practică. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept, există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept penal. Nevoia de elucidare a punctelor neclare și de adaptare la circumstanțele schimbătoare va exista întotdeauna. Deși certitudinea în redactarea unei legi este un lucru dorit, aceasta ar putea antrena o rigiditate excesivă, or, legea trebuie să fie capabilă să se adapteze schimbărilor de situație. Rolul decizional conferit instanțelor urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor, dezvoltarea progresivă a dreptului penal prin intermediul jurisprudenței ca izvor de drept fiind o componentă necesară și bine înrădăcinată în tradiția legală a statelor membre. Prin urmare, art. 7 paragraful 1 din Convenție nu poate fi interpretat ca interzicând clarificarea graduală a regulilor răspunderii penale pe calea interpretării judiciare de la un caz la altul, cu condiția ca rezultatul să fie coerent cu substanța infracțiunii și să fie în mod rezonabil previzibil (Hotărârea din 22 noiembrie 1995, pronunțată în Cauza S.W. împotriva Regatului Unit, paragraful 36). Curtea reține că cele statuate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în legătură cu principiul clarității și previzibilității legii au fost înglobate de instanța de contencios constituțional în propria jurisprudență (a se vedea, de exemplu, [Decizia nr. 717 din 29 octombrie 2015](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 216 din 23 martie 2016).

47. (...) Curtea reține că, potrivit [art. 8 alin. \(4\) din Legea nr. 24/2000](#) privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, "forma și estetica exprimării nu trebuie să prejudicieze stilul juridic, precizia și claritatea dispozițiilor", iar, potrivit art. 36 alin. (1) din același act normativ, "actele normative trebuie redactate într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, clar și precis, care să excludă orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie". Curtea apreciază că, în elaborarea actelor normative, organul legislativ trebuie să se asigure că folosirea termenilor se realizează într-un mod riguros, într-un limbaj și stil juridic, care este prin excelență un limbaj specializat și instituționalizat. În doctrină s-a arătat că precizia și claritatea limbajului folosit în domeniul juridic se obțin din analizarea și utilizarea cât mai adecvată a termenilor și expresiilor, ținând seama de semnificația lor în mod curent, precum și de respectarea cerințelor gramaticale și de ortografie, realizându-se asigurarea unității terminologice a stilului juridic. Astfel, Curtea reține că, deși legiuitorul în cadrul procedurii de legiferare poate opera cu termeni de drept comun, aceștia trebuie folosiți adecvat domeniului respectiv, numai în acest mod putându-se ajunge la respectarea unei unități terminologice a stilului juridic.

(...)

49. În jurisprudența sa, Curtea a statuat, în esență, că o noțiune legală poate avea un conținut și înțeles autonom diferit de la o lege la alta, cu condiția ca legea care utilizează termenul respectiv să îl și definească. În caz contrar, destinatarul normei este acela care va stabili înțelesul acelei noțiuni, de la caz la caz, printr-o apreciere care nu poate fi decât una subiectivă și, în consecință, discreționară (a se vedea în acest sens [Decizia nr. 390 din 2 iulie 2014](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 532 din 17 iulie 2014, paragraful 31).

(...)

52. Astfel, Curtea apreciază că, în primul rând, legiuitorului îi revine obligația, ca, în actul de legiferare, indiferent de domeniul în care își exercită această competență constituțională, să dea dovadă de o atenție sporită în respectarea principiului clarității și previzibilității legii. Pe de altă parte, organelor judiciare, în misiunea de interpretare și aplicare a legii și de stabilire a defectuoșității îndeplinirii atribuției de serviciu, le revine obligația de a aplica standardul obiectiv, astfel cum acesta a fost stabilit prin prescripția normativă.

(...)

61. Curtea reține că ilicitul penal este cea mai gravă formă de încălcare a unor valori sociale, iar consecințele aplicării legii penale sunt dintre cele mai grave, astfel că stabilirea unor garanții împotriva arbitrarului prin reglementarea de către legiuitor a unor norme clare și predictibile este obligatorie. Comportamentul interzis trebuie impus de către legiuitor chiar prin lege (înțeleasă ca act formal adoptat de Parlament, în temeiul art. 73 alin. (1) din Constituție, precum și ca act material, cu putere de lege, emis de Guvern, în temeiul delegării legislative prevăzute de art. 115 din Constituție, respectiv ordonanțe și ordonanțe de urgență ale Guvernului) neputând fi dedus, eventual, din raționamente ale judecătorului de natură să substituie normele juridice. În acest sens, instanța de contencios constituțional a reținut că, în sistemul continental, jurisprudența nu constituie izvor de drept așa încât înțelesul unei norme să poată fi clarificat pe această cale, deoarece, într-un asemenea caz, judecătorul ar deveni legiuitor ([Decizia nr. 23 din 20 ianuarie 2016](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 240 din 31 martie 2016, paragraful 16).

62. În ceea ce privește conceptul de "lege", Curtea observă că, prin [Decizia nr. 146 din 25 martie 2004](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 416 din 10 mai 2004, a reținut că acesta are mai multe înțelesuri în funcție de distincția ce operează între criteriul formal sau organic și cel material. Potrivit primului criteriu, legea se caracterizează ca fiind un act al autorității legiuitoare, ea identificându-se prin organul chemat să o adopte și prin procedura ce trebuie respectată în acest scop. Această concluzie rezultă din coroborarea dispozițiilor art. 61 alin. (1) teza a doua din Constituție, conform căroră "Parlamentul este [...] unica autoritate legiuitoare a țării", cu prevederile art. 76, 77 și 78, potrivit cărora legea adoptată de Parlament este supusă promulgării de către Președintele României și intră în vigoare la trei zile după publicarea ei în Monitorul Oficial al României, Partea I, dacă în conținutul său nu este prevăzută o altă dată ulterioară. Criteriul material are în vedere conținutul reglementării, definindu-se în considerarea obiectului normei, respectiv a naturii relațiilor sociale reglementate. În ceea ce privește ordonanțele Guvernului, Curtea a reținut că, elaborând astfel de acte normative, organul administrativ exercită o competență prin atribuire care, prin natura ei, intră în sfera de competență legislativă a Parlamentului. Prin urmare, ordonanța nu reprezintă o lege în sens formal, ci un act administrativ de domeniul legii, asimilat acesteia prin efectele pe care le produce, respectând sub acest aspect criteriul material. În consecință, întrucât un act juridic normativ, în general, se definește atât prin formă, cât și prin conținut, legea în sens larg, deci cuprinzând și actele asimilate, este rezultatul combinării criteriului formal cu cel material.

(...)

65. În concluzie, în materie penală, principiul legalității incriminării, "nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege", impune ca numai legiuitorul primar să poată stabili conduita pe care destinatarul legii este obligat să o respecte, în caz contrar aceștia supunându-se sancțiunii penale. (...)

66. În continuare, Curtea reține că, în jurisprudența sa, a statuat că Parlamentul este liber să decidă cu privire la politica penală a statului, în virtutea prevederilor art. 61 alin. (1) din Constituție în calitate de unică autoritate legiuitoare a țării. Totodată, **Curtea a reținut că nu are competența de a se implica în domeniul legiferării și al politicii penale a statului, orice atitudine contrară constituind o imixtiune în competența acestei autorități constituționale** (a se vedea [Decizia nr. 629 din 4 noiembrie 2014](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 932 din 21 decembrie 2014). Astfel, Curtea recunoaște că, **în acest domeniu, legiuitorul se bucură de o marjă de apreciere destul de întinsă, având în vedere că acesta se află într-o poziție care îi permite să aprecieze, în funcție de o serie de criterii, necesitatea unei anumite politici penale**. Cu toate acestea, Curtea reține că, deși, în principiu, Parlamentul se bucură de o competență exclusivă în reglementarea măsurilor ce țin de politica penală a statului, această competență nu este absolută în sensul excluderii exercitării controlului de constituționalitate asupra măsurilor adoptate. Astfel, **Curtea constată că incriminarea/dezincriminarea unor fapte ori reconfigurarea elementelor constitutive ale unei**

infracțiuni țin de marja de apreciere a legiuitorului, marjă care nu este absolută, ea fiind limitată de principiile, valorile și exigențele constituționale. În acest sens, Curtea a statuat că legiuitorul trebuie să dozeze folosirea mijloacelor penale în funcție de valoarea socială ocrotită, Curtea putând cenzura opțiunea legiuitorului numai dacă aceasta contravine principiilor și exigențelor constituționale (a se vedea, în acest sens, [Decizia nr. 824 din 3 decembrie 2015](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 122 din 17 februarie 2016). De asemenea, Curtea a constatat că, potrivit art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală, respectarea Constituției este obligatorie, de unde rezultă că Parlamentul nu își poate exercita competența de incriminare și de dezincriminare a unor fapte antisociale, decât cu respectarea normelor și principiilor consacrate prin Constituție ([Decizia nr. 2 din 15 ianuarie 2014](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 71 din 29 ianuarie 2014).

67. Astfel, Curtea constată că în exercitarea competenței sale constituționale de a legifera în cadrul politicii penale, legiuitorul are dreptul, dar și obligația de a apăra anumite valori sociale, unele dintre acestea identificându-se cu valorile protejate de Constituție (dreptul la viață și la integritate fizică și psihică - art. 22; dreptul la ocrotirea sănătății - art. 34, dreptul de vot - art. 36 etc.), prin incriminarea faptelor care aduc atingere acestora (în acest sens a se vedea [Decizia nr. 62 din 18 ianuarie 2007](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 104 din 12 februarie 2007, și [Decizia nr. 2 din 15 ianuarie 2014](#), precitată).

68. Totodată, Curtea reține că, în exercitarea competenței de legiferare în materie penală, legiuitorul trebuie să țină seama de principiul potrivit căruia incriminarea unei fapte ca infracțiune trebuie să intervină ca ultim resort în protejarea unei valori sociale, ghidându-se după principiul "ultima ratio". Referitor la principiul ultima ratio în materie penală, Curtea observă că acesta provine din limba latină, sintagma "ultima" provine din latinul "ultimus" însemnând "ultimul", iar "ratio" în limba latină are semnificația de "procedeu", "metodă", "plan". Astfel, ultima ratio are semnificația comună de procedeu sau metodă ultimă sau finală folosită pentru a atinge scopul urmărit. Curtea apreciază că, în materie penală, acest principiu nu trebuie interpretat ca având semnificația că legea penală trebuie privită ca ultimă măsură aplicată din perspectivă cronologică, ci trebuie interpretat ca având semnificația că legea penală este singura în măsură să atingă scopul urmărit, alte măsuri de ordin civil, administrativ, etc. fiind improprii în realizarea acestui deziderat.

69. Curtea apreciază că, în sens larg, scopul urmărit de legiuitor prin legislația penală este acela de a apăra ordinea de drept, iar, în sens restrâns, este acela de a apăra valori sociale, identificate de legiuitor în partea specială a Codului penal, acest scop fiind, în principiu, legitim. Totodată, măsurile adoptate de legiuitor pentru atingerea scopului urmărit trebuie să fie adecvate, necesare și să respecte un just echilibru între interesul public și cel individual. Curtea reține că din perspectiva principiului "ultima ratio" în materie penală, nu este suficient să se constate că faptele incriminate aduc atingere valorii sociale ocrotite, ci această atingere trebuie să prezinte un anumit grad de intensitate, de gravitate, care să justifice sancțiunea penală.

70. Curtea observă că acest principiu este receptat în jurisprudența curților constituționale, precum și în cuprinsul unor documente ale Comisiei europene pentru democrație prin drept (Comisia de la Veneția) sau ale altor entități. Astfel, Curtea Constituțională a Lituaniei a reținut că principiul constituțional al statului de drept ar fi încălcat în cazul în care răspunderea juridică a fost stabilită în lege pentru o astfel de faptă care nu este periculoasă pentru societate, și, prin urmare, nu trebuie sancționată, respectiv o sancțiune strictă (răspunderea juridică) a fost stabilită în lege pentru o faptă care este contrară legii, și a cărei sancțiune sau pedeapsă impusă celui care a săvârșit-o este în mod evident prea mare, disproporționată (inadecvată) cu încălcarea comisă și, prin urmare, injustă (Decizia din 10 noiembrie 2005, pronunțată în Cazul nr. 01/04). Tribunalul Constituțional din Portugalia a reținut, în esență, că într-un stat democratic bazat pe domnia legii trebuie să se acorde atenție principiului constituțional potrivit căruia legea penală trebuie să fie utilizată numai pentru a proteja bunurile și valorile juridice care merită în mod clar o protecție penală (POR-2012-1-008, Codices). De asemenea, Curtea Constituțională a Ungariei a reținut că rolul sistemului sancționator de drept penal ca o măsură ultima ratio înseamnă, fără îndoială, că acesta trebuie aplicat în cazul în care măsurile reglementate prin intermediul altor ramuri de drept se dovedesc insuficiente. Cu toate acestea, Curtea Constituțională a Ungariei nu ia în considerare starea sistemului juridic în vigoare, ci ia în considerare și potențialul său de dezvoltare. Reglementarea incompletă a sistemului de sancțiuni

juridice disponibile nu este un argument acceptabil în sine pentru a declara un anumit comportament ca infracțiune; restrângerea penală a drepturilor fundamentale constituționale nu este nici necesară, nici proporțională dacă este fundamentată pe astfel de motive [Decizia nr. 18/2004. (V.25.)].

(...)”

În consecință, Curtea apreciază că motivele prezentate de inculpat în susținerea excepției sale de neconstituționalitate nu sunt de natură să determine schimbarea jurisprudenței Curții Constituționale, atât soluția, cât și considerentele cuprinse în deciziile menționate își păstrează valabilitatea și în cauza de față.

Cu privire la admisibilitatea excepției de neconstituționalitate ridicată de inculpat urmează a se pronunța instanța de contencios constituțional, în exercitarea atribuțiilor sale de judecată.

În lumina considerentelor ce preced și în temeiul art. 29 alin. 4 din Legea nr. 47/1992, privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, va admite cererea de sesizare a Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 15 alin. 1 din Codul penal și art. 16 alin. 1 lit. b) din Codul procedură penală, invocată de inculpatul Păcurar Matei, prin apărător ales - av. Gheorghită Mateuț.

Va sesiza Curtea Constituțională cu soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 15 alin. 1 din Codul penal și art. 16 alin. 1 lit. b) din Codul procedură penală, invocată de inculpatul Păcurar Matei, prin apărător ales - av. Gheorghită Mateuț.

**PENTRU ACESTE MOTIVE
ÎN NUMELE LEGII
D I S P U N E:**

În temeiul art. 29 alin. 4 din Legea nr. 47/1992, privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, admite cererea de sesizare a Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 15 alin. 1 din Codul penal și art. 16 alin. 1 lit. b) din Codul procedură penală, invocată de inculpatul Păcurar Matei, prin apărător ales - av. Gheorghită Mateuț.

Sesizează Curtea Constituțională cu soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 15 alin. 1 din Codul penal și art. 16 alin. 1 lit. b) din Codul procedură penală, invocată de inculpatul Păcurar Matei, prin apărător ales - av. Gheorghită Mateuț.

Definitivă.

Pronunțată în ședința publică din data de data de 22 februarie 2024.

PREȘEDINTE
GEORGIANA-RODICA FĂRCAȘ-HÎNGAN

JUDECĂTORI
SIMINA CORLĂȚEANU CODRUȚA VIOLETA ALB

GREFIER
VASILICA RĂCHITĂ